

BOSPHORUS NİCKEL MADENCİLİK ,BHP BILLİTON VE GERÇEKLER : TÜRKİYEDE BİR MADENCİLİK ÖYKÜSÜ;

Lütfi TOZAR

Metalurji Yüksek Mühendisi

Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü

Giriş

Ülkemiz madenciliğinin yabancı sermayeye açılması yıllardır tartışılan bir konu olmuş, bazı gruplar; neden madenlerimiz yer altında yatıyor, bunları işleterek ekonomiye kazandırılmı bunu eğer Türk yatırımcılar yapamıyorsa yabancı yatırımcılar yapsın tezini savunurken, bazı gruplar; çevreci nedenler ve yabancı sermayenin ülkemize bizi değil parayı sevdiğini için geldiğini dile getirerek buna karşı çıkmıştır. Aşağıda kaleme alınan yazıyı okuduktan sonra bu fikirlerden hangisinin doğru olabileceğini anlamana yarayacak bir takım bilgiler elde edebilir ve yabancı madencilik firmalarının gerçek amaçlarının ne olduğu hakkında fikir sahibi olabilirsiniz.

Yazımızın konusu nikel olunca kısaca Türkiye’de bulunan nikel yataklarına, nikel madenciliğine ve nikelin kullanım alanlarına bakmakta yarar vardır. Ülkemizde 10 kadar nikel yatağı bulunmaktadır; Bilinen nikel yataklarından bazıları Çaldağ (Turgutlu – Manisa) Yunusemre (Eskişehir), Muratdağı (Kütahya), Güneş (Divriği, Sivas), Pancarlı (Tatvan) yörelerindedir. En önemli nikel yatağı, Çaldağ’da lâteritik kabuklar halinde olup yaklaşık 40-50 milyon ton rezerve sahiptir. European Nickel PLC şirketinin Çaldağ nikel yatağı ile 2002 yılından itibaren ilgilenmeye başlamasıyla ülkemizde nikel madenciliği faaliyetleri başlamıştır. Nikel’in belli başlı kullanım alanları sektörlere göre şöyle sıralanabilir. Kimya endüstrisinde; Nikel alaşımları olarak metal korozyonuna maruz yerlerde, kostik solüsyonların dengelenmesinde ve petrol endüstrisinde. Fabrikasyon

ürünlerde;Çatal, bıçak takımları, çekiç, pense gibi aletlerle diğer birçok ev ve hastane aletlerinin yapımında. Uçak ve gemi endüstrisinde; Nikel süper alaşımları yüksek ısıda basınç ve korozyona dayanıklı olduğundan, uçakların gaz türbinlerinde, jet motorlarının yapımında, ayrıca uçakların elektrolizle kaplanan bölgelerinde ve gemi yapımında tuz korozyonuna karşı engelleyici olarak, motorlu araçlar ve parçalarında, elektrikli makineler ve parçalarında, yapı malzemelerinde, sıvı ve katı yağlarda hidrojenasyonu sağlamak üzere batarya ve yakıt hücrelerinde ve seramik malzemelerde emaye ile demir arasında bağlayıcı olarak kullanılır.

Ülkemizde nikel madenciliğini başlatan European Nickel PLC olduğu için bu şirketi tanımakla işe başlamak yerinde olur sanırım. Şirket 1999 yılında bir grup yatırımcı tarafından Balkanlardaki nikel laterit yataklarını araştırarak düşük maliyetli metalurjik bir işlemle (Sülfirik Asit Liçi) nikeli geri kazanmayı amaçlayan bir proses bulmak üzere kurulmuştur. 1999 yılında Arnavutlukta Adriatic Nickel adında kurulan şirket 2000 yılında European Nickel PLC adını alarak faaliyete devam etmiştir. 2001 yılında şirket faaliyet alanına Türkiye’yi de katmış ve Mart 2002’de Manisa-Turgutlu-Çaldağ nikel madeninin işletme haklarını ele geçirmiştir.

European Nickel şirketi Türkiye’de Bosphorus Nickel Madencilik, Arnavutlukta Adriatic Nickel Resources sh.pk, Bosna Hersek’te Dinara Nickel d.o.o., Kosova’da Morovo Nickel LLC adlarında faaliyet göstermektedir.

European Nickel PLC bütün bu şirketlerde 100 % hisseye sahiptir. Diğer ülkelerde, o ülkelere sıcak gelecek isimlerle faaliyet gösterirken Türkiye’de niçin **Bosphorus** adıyla faaliyet göstermektedir?

European Nickel PLC’nin Türkiye’deki şirketi Bosphorus Madencilik 18.7.2002 tarihinde İstanbul’da kurulmuştur. 13.01.2004 tarihinde European Nickel PLC şirketin bütün haklarını 3.9 milyon dolara satın alarak, şirket merkezini İzmir’e taşımıştır.

Şirketin Yönetim Kurulu; Felix Pole (Ekonomist) Yönetim Kurulu Başkanı, Simon Purkiss (Metalurji Müh.) Genel Müdür, Andrew Lindsay (Ekonomist) Finans Müdürü, John Sutherland (Muhasebeci) Sekreter, ve diğer üyeler Euan Worthington (Jeolojist), Sir David Logan (Diplomat) , Paul Lush’dan (Hukukçu) oluşmaktadır. Şirketin Türkiye projesindeki yöneticileri Mike Oxley-Çaldağ Proje Müdürü ve jeolojist Chris Masurenko’dur.

Şirket yöneticileri isimleri size sıradan gelebilir ancak dikkatle incelendiğinde yönetimde önemli şahsiyetler olduğu görülmektedir. Şirket yönetimindeki en dikkat çekici isim Sir David Logan’dır. Bu zat 1997-2001 yıllarında İngiltere’nin Türkiye Büyükelçisi idi ve İstanbul ve Ankara’da görev yaptı. Şirkete 29.4.2004 tarihinde katıldı. Şirket Başkanı Felix Pole 30 Eylül 2004 tarihli konuşmasında şöyle demektedir ” David’in akılcı Türkçesi ve Türkiye’deki **güçlü bağlantıları** bize çok yardımcı oldu”. Ne tür bağlantılar ve hangi konularda yardım ? insan ister istemez düşünüyor.

Sir David Logan’ın başka bir görevi de % 70’ine Anadolu Efes’in sahip olduğu Efes Breweries International Şirketinde Tuncay Özilhan, İbrahim Yazıcı, Mustafa Uysal, Micheal O’neil, Ali Tigrel ve Christos-Alex Komninos (1972-2000 yılları arasında **Hellenic** Bottling Company’de

çeşitli pozisyonlar ve Genel Müdürlük) ile birlikte yönetim kurulu üyeliğidir. Bu Hellenic Bottling Company ilginç bir firma. Kıbrıs doğumlu sahibi George David’in Kıbrıs’ın Rumlaşması için gayretleri bilinmektedir. G. David’in bir başka özelliği de Soros ile olan yakınlığıdır.

Diğer önemli isim ise Hukukçu Paul Lush. Kendisi Rio Tinto ve Billiton’da (artık BHP Billiton) bir çok yöneticilik görevinde bulunmuştur. Rio Tinto’da çalışırken madencilik yapılan ülkelerle görüşmelerde büyük deneyim kazanmış. Billiton’da çalışırken ise BHP ve Billiton birleşmesinde kilit bir görev üstlenmiştir. Bir soruda burada akla geliyor. Böylesine kritik görevlerde bulunan bir kişi Rio Tinto ve BHP Billiton ile karşılaştırılınca çok küçük olan bir şirkete niçin geçer?

Bu sorunun cevabı son günlerde Avustralya’da ortaya çıkan teşvik primleri tartışması olabilir mi acaba? OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Ajansı) orta ve büyük ölçekli çokuluslu Avustralya şirketlerinin denizaşırı ülkelerde yaptıkları işlerde bürokrat ve memurlara işleri hızlandırmak için ödedikleri teşvik primlerinin Rüşvet Kanunu’nu çiğnediğini açıkladı. Bu şirketlerden biri BHP Billiton ve yaptığı teşvik primi harcamalarını gider göstererek devletten önemli miktarda vergi indirimini almakta. BHP Billiton’ın Ülkemizde kime ne kadar teşvik primi dağıttığı, bunları kim ya da kimler eliyle gerçekleştirdiği bilinmemekle beraber, bu tür harcamaların şeffaf bir şekilde yayınlanır hale gelmesi de ilginç olacaktır.

Şirket kayıtlarında görülmeyen diğer dikkat çeken bir isim ise Simon Rothschild. Şirketin Halkla İlişkiler ve Yatırımcı İlişkilerini yürüten Bankside Consultant’ın temsilcisi ve ortağı.

Şirketin ana ortaklarına bakılacak olursa; Felix Pole (11.09 %), Simon Purkiss (10.22 %), Throgmorton Trust (4.1 %)

BHP Billiton (8.9 %), Standard Bank Plc (3.8 %), Moonraker Trust (3.23 %) hisseye sahiptir. (Kasım 2005 itibari ile)

Buradaki önemli ortak dünyaca ünlü büyük madencilik şirketi BHP Billiton'dır. Çünkü BHP Billiton şirkete ortak olduktan sonra araştırma aşamasındaki madencilik faaliyetleri deneme üretimi ölçeğine geçmektedir. BHP Billiton'ın European Nickel PLC üzerine ilgisine geçmeden önce BHP Billiton'ı kısaca incelemekte ve tanımakta yarar vardır.

BHP Billiton

BHP Billiton dünyanın iki büyük madencilik şirketi olan BHP Limited ve Billiton PLC'nin 29 Haziran 2001 tarihinde birleşmesi ile oluşmuş dünyanın en büyük madencilik şirketidir. Birleşmeden sonra BHP Limited- BHP Billiton Limited (şirket merkezi Melborn Avustralya), Billiton PLC ise BHP Billiton PLC (şirket merkezi Londra İngiltere) iki ayrı şirket şeklinde faaliyetlerine devam ediyor. Her iki şirkette yönetim kurulları aynı ve ortak bir yönetim takımı tarafından idare ediliyor. Şirketin yönetim kurulu başkanı Don Argus kendisi bankacılık ve uluslararası ticaret alanında 40 yıllık deneyime sahip bir yönetici. Genel Müdür ise Charles Goodyear.

BHP Billiton'ın 25 ülkede 100'den fazla operasyonu bulunuyor ve 37.000 çalışanı var. 2005 yılı cirosu 31.8 milyar \$, şu andaki borsa değeri 90 milyar \$ civarında. BHP Billiton dünyanın 2. büyük bakır üreticisi, 2. büyük kömür ihracatçısı, 3. büyük nikel üreticisi, 4. büyük uranyum üreticisi, 5. büyük birincil alüminyum üreticisi, demir çelik hammaddelerinin önemli bir tedarikçisi, petrol ve doğalgaz piyasasında söz sahibi, elmas, gümüş ve titanyum metalleri üzerinde ilgisi olan bir şirket. Şirketin iş alanlarına bakıldığında oldukça zengin bir portföyü olduğu görülüyor.

Şimdi biraz BHP Billiton'ın nikel işine derinleşelim. Şirketin nikel işinde faaliyet gösteren üç şirketi var; Cerro Matoso SA, Nickel West ve QNI Yabalu Refinery.

Cerro Matoso SA Kuzey Kolombiya'da ferronikel üreten bir şirket. Yıllık kapasitesi 50.000 ton. Dünyanın nikel bakımından en zengin yatağı ve en düşük maliyetli nikel izabe tesisine sahiptir.

Nickel West Batı Avustralya'da dünyanın 3. büyük konsantreden nikel üreten şirketi. Şirketin Mt Keith, Leinster ve Kambalda'da konsantratörleri, Kalgoorlie'de izabe tesisi ve Kwinana'da rafinerisi bulunuyor. Mt Keith'de çıkarılan madenden 45.000 ton/yıl, Leinster'den çıkarılan madenden 45.000 ton/yıl ve Kambalda'da 45.000 ton/ yıl nikel konsantresi üretimi yapılmaktadır. Kargoorlie izabe tesisinin kapasitesi 100.000 ton/yıl nikel matı. Kwinana Nikel rafinerisi 70.000 ton/yıl , 99.8 % saflıkta nikel tozu ve briketi üretiyor.

QNI Yabalu rafinerisinde Yeni Kaledonya, Endonezya ve Filipinlerden gelen nikel ve kobalt cevherleri işlenerek yüksek saflıkta 32.000 ton nikel ve 1900 ton kobalt üretilmektedir. Yapılan yatırımla tesislerin kapasitesi 2008 yılında 2'ye katlanacaktır.

Bu tesislerden de görüleceği gibi BHP Billiton dünya nikel üretiminde söz sahibi bir şirket ve yerini pekiştirmeye çalışmaktadır.

Yukarıdaki şirket tanıtımında anlaşılacağı üzere BHP Billiton gibi dünyanın 3 numaralı nikel üreticisinin desteği olmadan bu projenin hayata geçme şansı çok azdır. European Nickel PLC fizibilite çalışmaları sırasında BHP Billiton'la teknoloji paylaşımı, ürün alım garantisi gibi projeye ilgi uyandıracak bir takım imtiyazlar içeren bir anlaşma yapmıştır. Bu anlaşmaya göre BHP Billiton şirkete 3.33 Milyon sterlin ödeyerek üretilecek ürünün % 50'sini almaya hak kazanmış ve kalan %

50 içinde ilk alıcı olmayı garantilemiştir. Ayrıca BHP Billiton'ın önünde şirketin % 51'lik hissesini satın alma opsiyonu vardır. Eğer BHP Billiton 40 milyon sterlin daha öderse şirketin yönetimi ele geçirebilir ve bütün projenin sahibi olur. O zaman ülkemizde nikel madenciliğini European Nickel PLC değil BHP Billiton yürütecektir. Mesele sahipliğin niteliğindedir. European Nickel PLC bu anlaşma ile zaten BHP Billiton'ın üretim birimi haline dönüşmüştür.

Burada European Nickel PLC'nin yönetim kurulu üyesi Paul Lush'ı hatırlamakta yarar vardır. Bu isim Türkiye'deki görüşmelerde ve BHP Billiton'ın European Nickel'e ilgisinde etkili olmuştur sanırım.

Çaldağ''da Nikel Potansiyeli

Birazda Manisa-Turgutlu-Çaldağ nikel yatağının özelliklerini inceleyelim. Bu yatak 38 milyon ton rezerve sahip olarak görülüyor ancak şirketin son olarak yaptığı sondaj çalışmaları ile rezervin 45 milyon ton olabileceği düşünülüyor. Yatak ortalama olarak 1.14 % Ni ve 0.05 % Co içeriyor. Yatak yüzeye çok yakın ve açık ocak madenciliği ile kolaylıkla işletilebilecek konumda ayrıca cevher konsolide olmadığından minimum patlatma yeterli. Üstüne üstlük sülfirik asit ile de liç edilebilecek özellikte. Madenin ekonomik ömrü ise 16 yıl olarak öngörülmektedir.

Şimdi kısaca madenin ekonomik değerine bakalım.

Madenin Ni miktarı : 38.000.000
ton x 1.14/100 = 433.200 ton nikel
Madenin Kobalt Miktarı : 38.000.000
ton x 0.05/100 = 19.000 ton kobalt
Ni Parasal Değeri : 433.200 x
13.000 \$/ton = 5.631.600.000 \$
Co Parasal Değeri : 19.000 x
33.000 \$/ton = 627.000.000 \$

Madenin toplam parasal değeri 6.258 milyar ABD doları olmaktadır. Tabii bu rakam 38 milyon ton rezerve için rezerv rakamı artarsa ki şimdiden 45 milyon ton olduğu ifade edilmektedir, parasal değer daha da artacaktır. Nikel geri kazanım oranının %70 olacağını varsayarsak madenden elde edilebilecek kazancın büyüklüğü 4.2 milyar ABD \$'ı olacaktır. 4.2 milyar ABD \$'ı gelir küçük ölçekli bir şirket için hiç de fena sayılmaz.

Bizi bekleyen çevre felaketi asit

Gelelim şirketin madende uygulayacağı prosese yani sülfirik asit liçi'ne. Asit liçi bakır üretiminde çok sık kullanılan bir metod tabii üçüncü dünya ülkelerinde. Şirket bu metodu nikel cevherlerine uygulamak için bir takım çalışmalar yürütmüş ve başarılı olmuş. Kısaca tekrarlamak gerekirse asit liçinde yapılan işlem cevheri küçük parçalara kırarak büyük cevher yığınları oluşturmak ve bu yığınların içinden asit (Çaldağ örneğinde sülfirik asit) geçirerek asitin cevheri çözerek cevher bakımından zengin bir çözelti oluşturmaktır. Daha sonra yapılan işlem bu çözeltide bulunan cevheri geri kazanmaktır. Asit liçinde işlem açık alanda yapılmakta olup cevher yığınlarının altına sadece polietilen örtü serilerek yığınların geçirimsizliği artırılmaktadır. Bu da çevresel kaygılardan dolayı değil sırf değerli çözelti toprağa karışmasın dindedir. Firma halihazırda 4000 ton ve 9000 ton'luk yığınlarda deneme üretimi yapmış olup tam ölçekli çalışmalara 15.000 tonluk yığınlarla 2007 yılında geçmeyi planlamaktadır.

Şirketin Çaldağ cevherlerine sülfirik asit liçi uygulamasının tek nedeni basit bir proses olması ve konvansiyonel nikel üretim metodlarına göre ¼ oranında ucuz olmasıdır. Bu metod kendileri için düşük maliyetli fakat madenlerin bulunduğu ülkeler için geride milyonlarca ton sülfirik asit içeren atık madde ile tamamen kirletilmiş bir doğa ve tüketilmiş kaynaklar

demek olan tam bir çevre felaketi oluşturacak potansiyele sahiptir.

European Nickel PLC'in bölge için planları sadece sülfürik asit liçiyile sınırlı kalmamaktadır. Projenin ana hammaddelerinden biri sülfürik asittir ve 1 ton cevherin işlenmesi için yaklaşık 400 kg sülfürik aside ihtiyaç vardır. Bu asit deneme üretimlerinde sahaya taşınarak sağlanmaktadır. Fakat şirketin üretim maliyetlerinin düşük olması için madene yakın bir sülfürik asit fabrikasına ihtiyaç var. Projenin yaşaması bu fabrikaya bağlı ve şirket yaklaşık 3000 ton/günlük bir sülfürik asit fabrikasının 2007 yılında kurulması için Çinli firmalarla görüşmeye başlamış durumda. Çin mallarının kalitesi göz önüne alındığında Çinli bir firmanın kuracağı sülfürik asit fabrikası nasıl olur merak konusu doğrusu. Ayrıca 1. sınıf tarım arazilerinin üzerinde ithal kükürt ile çalışacak bir sülfürik asit fabrikası dünyanın hangi gelişmiş ülkesinde vardır o da ayrı bir konu.

Sırbistan'dan kovuldular

European Nickel PLC'in yatırımları sadece Türkiye'de değil. Şirket yukarıda da bahsedildiği gibi ilk faaliyetlerine Balkanlarda arama yaparak ve Adriatic Nickel adı altında başlıyor. Şirket Sırbistan'da Mokra Gora ve Lipovac bölgelerinde 2 maden yatağının haklarına sahip. Mokra Gora yatağı yaklaşık 0.70 % Ni tenörlü, 250 milyon ton rezerve sahip. Lipovac yatağı ise ortalama 0.85 % Ni tenörlü ,18.2 milyon ton rezerve sahip. Şirket Genel Müdürü Simon Purkiss 18 Kasım 2004 tarihli basın bildirisinde; Mokra Gora yatağındaki cevherin Çaldağ cevherlerinden çok daha çabuk solüsyona geçtiğini ve yatağın çok büyük, gelecek vaad eden ve çok iyi bir jeolojiye sahip olduğunu söylüyor. Fakat ne hikmetse deneme üretimi çalışmaları gelecek vaad eden bu büyük yatak yerine Türkiye Çaldağ'da yapılıyor. Bunun nedeni sizce ne acaba ? Bu sorunun cevabı sülfürik asit

liçinde gizli olmasın sakın. Evet şirket bölge halkından gördüğü büyük tepki ve karşı koyuştan dolayı planlarını burada yürütemiyor ve Mokra Gora projesini Ocak 2005 tarihinde Sırbistan Enerji Bakanlığı'na müracaat ederek iptal ediyor. Ancak maden yatağının haklarını elinde bulundurmaya devam etmektedir.

BHP Billiton için çevre ve madencilik yaptığı ülkeler ne kadar önemli ?

Burada kısa bir paragraf açarak BHP Billiton'ın çevreye olan duyarlılığını (!) kısaca anlatmakta yarar vardır. Yer Papua Yeni Gine, Ok Tedi Bakır Madeni; Dünyanın sayılı bakır yataklarından biri ve yıllık cevher üretimi 30 milyon ton.1976 yılında BHP bu madene ilgi duyarak bir geliştirme programı oluşturmuş ve hükümet ile ortak olarak 1984 yılından itibaren madeni işletmeye başlamıştır. Projede maden atıklarının toplanması için bir atık barajı yapılması öngörülmektedir. Baraj yapılma aşamasında bir toprak kayması barajın temellerini yıkarak büyük hasara yol açmıştır. BHP maliyetleri artıracığı için ikinci bir barajın yapılmasını istememiş hükümetten aldığı izinle bütün atıkları Ok Tedi nehrine boşaltmaya başlamıştır. 20 yıl boyunca madenden ortaya çıkan günlük 80 bin ton bakır,çinko,kadmiyum ve kurşun içeren atık Ok Tedi nehrini ve nehrin ana yatağı olan Fly nehrini kirletmiştir. Bugüne kadar nehre dökülen atık miktarı 500 milyon tonu geçmiştir. Bu atıklar tam bir çevre felaketi yaratarak 2000 Km²'lik alanı kirletmiş, 50,000 insan ve 120 köyü etkisi altına almıştır. Kirletilen alanlarda halkın tek geçim kaynağı olan balıkçılık ve tarım faaliyetleri durma noktasına gelmiştir. Bölge sakinleri Avustralya'da ki mahkemelerde BHP aleyhine milyonlarca dolar tazminat davası açmıştır. Bu davaların arkası kesilmeyince, BHP Şubat 2002 tarihinde madendeki haklarını Papua Yeni Gine Sürdürülebilir Kalkınma Programı Şirketine devrederek işin içinden sıyrılmıştır.

Şili’de Escondida Bakır madenini Rio Tinto ile ortak işleten BHP Billiton 2006 yılı başından itibaren zaten vergi ödediğini bahane ederek devlete madencilik hakkı ödemeyeceğini açıklamıştır. Bu da BHP Billiton’ın madencilik yaptığı ülkelere ne gözle baktığının güzel bir örneğidir.

Bölge halkı yakın tehdidi anlıyor ve görüyor

Birazda bölge halkının tepkilerini dinlemekte yarar var. Bölge halkının kafasında “Yeni bir Bergama mı yaratılmaya çalışılıyor” sorusu var. Bergama’da yaşananlara tanık olduklarını dile getiren bölge halkı, birinci sınıf tarım arazisi olarak bilinen bölgenin kirletilmesine izin vermeyeceklerini söylüyor. Şirket bölge halkını “ikna” toplantıları düzenlemeye başladı. Şirket bölgede demir aramak ve çıkarmak için işletme ruhsatı olan Mir Madencilik’ten (Gerçek İnşaat) kiralanan 2000 dönüm alanda kurulu maden sahasında 12.5 km2 alanda arama yapacak. Bu alanda kurulu Musulcalı, Akköy, Çampınar, İzzettin, Yakuplar, Temrek ve Sarıbey Köyleri, halkı geçimini bağcılık, pamukçuluk, zeytincilik ve sebzeçilikle sağlıyorlar.

European Nickel şirketi temsilcileri ve çevre danışmanlık şirketi ENCON’un temsilcileri geçtiğimiz Temmuz ayında Musulcalı Köyü’de bilgilendirme toplantısı düzenlediler. ENCON adına konuşan Çevre Yüksek Mühendisi Tolga H. Balta, çalışmaların başlaması halinde yaklaşık 200 kişiye iş imkânı yaratılacağını belirterek yüzde 48 oranında verilecek vergi ile Türkiye ekonomisine de katkıda bulunulacağını savundu. Balta, çalışmaların çevrenin ekolojik dengesini bozmayacağını iddia ederek projenin teknik ayrıntılarını anlattı. Balta, sülfürik asit kullanılarak nikel çözelti elde edeceklerini söyledi. Burada kısaca ENCON Çevre Danışmanlık Şirketine değinmekte yarar vardır, çünkü bu firma

Eldorado GOLD’ın Türkiye uzantısı olan TÜPRAG Metal Madencilik Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti’nin, Efemçukuru Altın Madeni ÇED Projesi ve İzmir Kışladağ Altın Madeni Projesi Çevresel Yönetim Raporu’nu hazırlamıştır.

Köylüler ise Balta’nın sözlerine tepki göstererek Bergama’da siyanürlü altın çıkarıldıktan sonra yaşanan sorunlardan dersler çıkardıklarını belirterek aynı şeylere izin vermeyeceklerini bildirdiler. Daha deneme çalışmalarında bile ağaçlarının zarar gördüğünü söyleyen köylüler, şirketin 15 yıl çalışacağı gözönünde bulundurulduğunda, zaten çıkarılan madenin yüzde 90’ının yabancı tekele aktarılacağını halka geriye kurmuş ağaçların kalacağını ifade ettiler. Köylüler meyve ağaçlarının asit yağmuruna maruz kalarak yok olmasına izin vermeyeceklerini açıkladılar. Toplantıda köylülerin, meslek odaları ve üniversitelerin bölgeyi incelemelerini istemeleri üzerine şirket temsilcileri, “maliyeti artırır” savunmasında bulundular. Temsilcilerin bu yanıtı üzerine köylüler ne olursa olsun toprakları için sonuna kadar mücadele edeceklerini vurguladılar. Köylüler aynı zamanda bugüne kadar talep ettikleri halde köyleri ile Turgutlu arasındaki yolun asfaltlanmadığını ancak European Nickel şirketinin çalışmaları için yolların yapıldığını açıklayarak şirket temsilcilerine tepki gösterdiler.

BHP Billiton ya da European Nickel PLC’nin Nikel işletmeciliğinin ülkemize katkısı yada zararı nedir.

Şimdi yazımızın başında sorduğumuz soruyu tekrarlayalım. Bu maden bu şartlarda yabancı sermaye tarafından işletilsin mi, işletilmesin mi?

Madenin şirkete sağlayacağı kaynak 4,2 milyar dolar civarında ve bunu 260 milyon dolarlık ve çoğu yurt dışından alınacak

ekipmanla kurulacak tesisten sağlayacak. Düşük bir yatırımla oldukça büyük bir kar.

Ülkemize ve bölge halkına sağlayacağı kaynaklara bakarsak. Yapılacak yatırım teşvikli olacağı için ve yatırım indiriminden dolayı şirket ülkemize vergi ödemeyecektir. Tesisin kurulumu için ithal malzeme kullanılacak olup yurtiçinden malzeme alınmayacaktır. Tesiste 100 kişinin istihdam edilmesi düşünülmekte olup bu iş gücü belki bölge halkından karşılanacaktır.

Gelelim zararlara;16 yıl sonra bölge halkına ve tabii ülkemize içinden 15 milyon ton sülfürik asit geçirilmiş, 38 milyon ton maden atığı ve ayrıca bir sülfüik asit fabrikası ,bu fabrikanın çevre kirliliği oluşturması sonucu kullanılamaz hale gelmiş milyonlarca dönüm tarım arazisi kalacaktır. Acaba şirket yetkilileri bu atıkları ne yapacaklarını açıklamış mıdır?Bölge için düşündükleri çevre planları nelerdir? Maden bölgesini bugün teslim aldıkları gibi 16 yıl sonra teslim edebilecekler mi ? Çevre konusunda yeterli teminat mektubu alınacak/verilecek mi dir?Bütün bu soruların şirket tarafından cevaplanması gerekmektedir. Bölgedeki su kaynakları tüketilmiş ve kirlenmiş olacak, tarıma elverişli araziler çoraklaşacaktır.

Sadece Nikel mi?

BHP Billiton firması son günlerde bor madenlerine olan ilgisi ile gündeme geldi. 16 Haziran 2005 tarihinde Avustralya'da imzalanan anlaşmanın 10. maddesinde aynen ” **BHP BİLLİTON TÜRKİYE'DE İZMİR CİVARINDA POTANSİYEL YATIRIMCI OLUP, DÜNYA REZERVLERİNİN 70%'İNE SAHİP TÜRKİYE'NİN BORLARININ PAZARLANMASI, İŞLETİLMESİ VE MADENCİLİĞİNDE BİR KATILIMININ OLABİLMESİ İÇİN UZUN DÖNEMLİ PLANLARA SAHIPTİR**” denilmektedir.

BHP Biliton'ın bor madenlerinin peşinde olduğu açıkça ifade edilmekte ve bu durum uluslararası bir belgede dercedilmektedir.

Sir David Logan gibi önemli bir diplomatın ve Paul Lush gibi eski bir Rio Tinto çalışanının Bosphorus Madencilik gibi küçük bir firmada istihdam edilmelerini altında aslında dünyanın en büyük bor madenini ele geçirmek gibi bir amacın olduğu açıktır.